

Titulació	Tipus	Curs
2504604 Ciències Ambientals	FB	1

Professor/a de contacte

Nom: Juan Emilio Nieto Moreno

Correu electrònic: juanemilio.nieto@uab.cat

Idiomes dels grups

Podeu consultar aquesta informació al [final](#) del document.

Prerequisits

Es recomana que els alumnes tinguin uns coneixements bàsics en Dret. Tot i així, cada any es fa una petita introducció sobre les normes que són aplicables, la seva jerarquia, el règim competencial, i els diversos nivells judicials.

Objectius

L'objectiu de l'assignatura és que l'estudiant conegui i sàpiga interpretar el règim jurídic bàsic aplicable al medi ambient i la sostenibilitat. Es tractarà especialment el Dret ambiental administratiu, que és una disciplina amb clars trets identificadors del dret públic, però que també té una incidència rellevant en el món de l'empresa. Amb aquella finalitat, l'assignatura s'estructura en tres grans blocs temàtics. En el primer es tracta d'oferir una visió general de què s'entén actualment per Dret Ambiental, quines disciplines jurídiques conflueixen i de quina manera; Aquí és absolutament indispensable veure la rellevància del dret internacional del medi ambient així com del dret ambiental de la Unió Europea. També caldrà incidir en el dret dels ciutadans a disposar d'un medi ambient adequat pel desenvolupament de la persona i en el deure de conservar-lo i en l'obligació dels poders públics de vetllar per la utilització racional de tots els recursos naturals. Per això s'haurà de tractar el paper de l'Administració ambiental i el dels ciutadans en l'elaboració i execució del Dret Ambiental.

En el segon bloc s'estudiaran diversos mecanismes transversals, que tenen per finalitat garantir la participació dels ciutadans en els afers ambientals, prevenir els perjudicis al medi ambient, afavorir els sistemes voluntaris de qualificació o gestió ambiental, o establir la responsabilitat dels causants de danys ambientals, com l'accés a la informació ambiental, la responsabilitat per danys al medi ambient, el control integrat de la contaminació, les avaluacions d'impacte ambiental, l'etiquetatge ecològic i les auditories ambientals.

Per últim, el tercer bloc oferirà una visió general de quin és el règim jurídic aplicable a subsectors ambientals als quals habitualment s'atorga un tractament normatiu independent, tant pel que fa a la distribució competencial existent i grau de desenvolupament a nivell estatal, autonòmic i local, com a l'organització administrativa adoptada, a les normes actualment vigents, a la seva interpretació i al nivell d'aplicació que s'observa: la protecció dels espais naturals i de la biodiversitat, i protecció, gestió i ordenació del paisatge; el litoral, la costa i el medi marí; les aigües continentals; els residus i els sòls contaminats i la contaminació atmosfèrica, acústica i lumínica. Depenent del temps que es disposi es treballaran més o menys a fons.

Resultats d'aprenentatge

1. CM18 (Competència) Interpretar i desenvolupar un recurs administratiu amb relació al medi ambient.
2. CM20 (Competència) Identificar des d'una perspectiva jurídica desigualtats per raó de sexe/gènere en l'àmbit del medi ambient.
3. CM21 (Competència) Transmetre adequadament a un públic general la informació jurídica bàsica associada a un problema mediambiental.
4. KM28 (Coneixement) Identificar els fonaments principals de dret que intervenen en els processos mediambientals.
5. KM29 (Coneixement) Identificar els elements bàsics del dret administratiu i el dret ambiental.
6. KM30 (Coneixement) Reconèixer l'organització administrativa ambiental en diferents sectors i nivells territorials.
7. SM25 (Habilitat) Descriure les tècniques d'intervenció administrativa principals en relació amb el medi ambient.
8. SM26 (Habilitat) Extreure la informació jurídica rellevant de memòries, plans, projectes, programes i articles de temàtiques de dret ambiental.
9. SM27 (Habilitat) Expressar-se de forma clara, explicativa i sintètica utilitzant el llenguatge jurídic adequat en referència a problemàtiques ambientals concretes.

Continguts

Tema 1. Introducció al Dret. L'ordenament jurídic. Les fonts del dret. Els principis generals del dret. La interpretació del dret. Conceptes jurídics rellevants (persona física, persona jurídica, poders públics, Administració pública, sanció; negoci jurídic...)

Tema 2. Les Branques de l'ordenament jurídic. Dret públic: a) Dret Internacional públic; b) Dret Europeu; c) Dret Constitucional, d) Dret Administratiu, e) Dret Penal, f) Dret Financer i Tributari, g) Dret del treball; Dret privat: a) Dret civil, b) Dret mercantil; c) Dret Internacional Privat.

Tema 3. La protecció del medi ambient com objecte del Dret Introducció al Dret ambiental. El marc internacional de la protecció jurídica del medi ambient. La rellevància de l'ONU. Els tractats, programes i conferències més rellevants. Els principis i regles que informen la política i el dret del medi ambient forjats en l'àmbit internacional.

Tema 4. El Dret ambiental de la Unió Europea. La competència de la Unió Europea per a la protecció del medi ambient. Els objectius i els principis rectors de l'acció comunitària ambiental. L'estructura institucional europea ambiental. El finançament de les actuacions ambientals. Els programes d'acció en matèria ambiental. L'incompliment del dret ambiental europeu.

Tema 5. Marc constitucional, competencial i organitzatiu. La concepció constitucional i estatutària del medi ambient. La distribució territorial de competències. L'organització administrativa del medi ambient. Les entitats col·laboradores de l'administració. Dret penal ambiental. Responsabilitat ambiental. La limitació dels drets de propietat i de llibertat d'empresa per la protecció del medi ambient.

Tema 6. La informació, la participació ciutadana i l'accés a la justícia en la protecció del medi ambient. La responsabilitat per danys ambientals El dret dels ciutadans a participar en la protecció del medi ambient. El Conveni de Aarhus de 1998. La Llei estatal 27/2006, de 18 de juliol i les lleis de regulació de la transparència i de l'accés a la informació. L'accés a la informació mediambiental: subministrament actiu i passiu o a petició dels ciutadans. La participació. la informació mediambiental: subministrament actiu i passiu o a petició dels ciutadans. La participació ciutadana i de grups en l'elaboració i execució del Dret ambiental. L'acció popular en assumptes mediambientals. El contencions ambiental. La responsabilitat per danys ambientals.

Tema 7. Les tècniques de regulació, limitació i control per la protecció del medi ambient. Mecanismes transversals: -L'avaluació d'impacte ambiental de projectes d'obres, instal·lacions i activitats. -L'avaluació ambiental de plans i programes o avaluació ambiental estratègica. -La policia industrial. La prevenció i el control ambiental de les activitats potencialment contaminants. El règim de les autoritzacions i llicències ambientals i de la comunicació ambiental; -Contractació Pública ecològica; Responsabilitat social Corporativa.

Tema 8. Les tècniques d'incentiu o foment. Les subvencions o ajuts públics ambientals. Els sistemes voluntaris de qualificació i de gestió ambiental. El distintiu de garantia de qualitat ambiental i l'etiqueta ecològica europea (Ecolabel). El sistema comunitari de gestió i auditoria ambientals (EMAS) i el sistema ISO

Tema 9. El règim jurídic sectorial aplicable a : - La protecció dels espais naturals i de la biodiversitat, i protecció, gestió i ordenació del paisatge i de les espècies. -La protecció del litoral i del medi marí -La protecció de les aigües continentals - Els residus i dels sòls contaminats - qualitat de l'aire i contaminació atmosfèrica - canvi climàtic. - La contaminació acústica i la contaminació lumínica.

Tema 10. Integració del dret ambiental en polítiques i actuacions sectorials. Alimentació (malbaratament alimentari); sector forestal; sector pesquer, sector agrícola; habitatge; mineria; transport; energia.

El contingut del programa es podrà adaptar pel professorat responsable d'impartir la docència, tenint en compte els límits temporals, i la necessitat de tractar amb més o menys profunditat alguns temes concrets

Activitats formatives i Metodologia

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes de teoria	50	2	CM18, CM20, CM21, KM28, KM29, KM30, SM25, SM26, SM27, CM18
Tipus: Supervisades			
Tutoria	5	0,2	CM18, CM20, KM28, KM29, KM30, SM26, CM18
Tipus: Autònomes			
Estudi	66	2,64	CM18, CM20, KM28, KM29, KM30, SM26, CM18
Lectura de documents	25	1	CM18, CM20, KM28, KM29, KM30, SM26, CM18

La docència de l'assignatura es podrà impartir per un sol docent, o es podrà compartir entre dos professors. En tots els temes s'aportarà documentació variada sobre els aspectes més significatius en la matèria que han incidit en la conformació d'un Dret del Medi Ambient, invocable i protegible per part dels agents públics.

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, per a la complementació per part de l'alumnat de les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura/mòdul.

Avaluació

Activitats d'avaluació continuada

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
1er examen parcial	40%	2	0,08	CM18, CM20, CM21, KM28, KM29, KM30, SM25, SM26, SM27

2on examen parcial	40%	2	0,08	CM18, CM20, CM21, KM28, KM29, KM30, SM25, SM26, SM27
Primer treball pràctic	10%	0	0	CM18, CM20, CM21, KM28, KM29, KM30, SM25, SM26, SM27
Segon treball pràctic	10%	0	0	CM18, CM20, CM21, KM28, KM29, KM30, SM25, SM26, SM27

1. Es facilitarà als estudiants -directament a classe o per mitjà del campus virtual documentació complementària per a ampliar coneixements (p.e. normes, resolucions judicials significatives, informacions periodístiques, informes, etc).

2. L'avaluació continuada s'estructurarà de la següent manera:

- (i) Primer examen parcial: amb un valor del 40% de la qualificació final.
- (ii) Segon examen parcial: amb un valor del 40% de la qualificació final
- (iii) Primera activitat pràctica: amb un valor del 10% de la qualificació final
- (iv) Segona activitat pràctica: amb un valor del 10% de la qualificació final

A l'inici de curs, el professorat responsable de cada grup comunicarà a l'alumnat la tipologia dels exàmens parcials (test, preguntes a desenvolupar etc.)

La tipologia d'activitats practiques es concretarà a l'inici de curs pel professorat. Poden consistir en resoldre supòsits pràctics, o elaboració de treballs, entre d'altres possibilitats. També es possible refondre les dues activitats pràctiques en una sola activitat, que suposarà el 20% de la nota final.

Els estudiants que no lliurin algun o la totalitat d'exercicis solament podran obtenir com a nota final la resultant de l'examen i dels treballs i exercicis avaluats efectivament.

L'alumnat que no presenti cap treball ni es presenta a cap examen parcial obtindrà la qualificació de "NO AVALUABLE"

L'estudiant que suspengui l'assignatura (és a dir, que hagi obtingut una mitjana inferior a 5 sobre 10) pot presentar-se a la recuperació , d'acord amb les condicions expressades al'apartat següent.

Examen de recuperació d'avaluació continuada:

Per participar a l'examen de recuperació, l'estudiant ha d'haver estat prèviament avaluat en els exàmens parcials. També haurà d'haver obtingut, de mitjana (tenint en compte els exàmens parcials i les activitats pràctiques), una qualificació final igual o superior a 2,5 (sobre 10).

El contingut de la reavaluació comprendrà els continguts dels dos exàmens parcials.

Els exercicis, treballs i practiques no seran recuperables.

El professorat responsable de cada grup concretarà la tipologia i l'estructura de l'examen de recuperació (test, preguntes a desenvolupar, sistema mixte, etc.)

L'examen de recuperació es durà a terme en la data determinada oficialment per la coordinació de la titulació.

3. Avaluació única:

L'alumnat que s'hagi acollit a la modalitat d'avaluació única haurà de realitzar tres proves que consistiran en:

- (i) Un examen, que avaluarà els continguts del primer parcial, amb un valor del 40% de la qualificació final.
- (ii) Un examen, que avaluarà els continguts del segon parcial, amb un valor del 40% de la qualificació final.
- (iii) Una prova pràctica, que equival al 20% de la nota final.

El professorat responsable publicarà amb suficient antelació a través del campus virtual la informació relativa a la tipologia dels exàmens parcials (test, preguntes a desenvolupar, sistema mixte, etc.)

La data de realització de les activitats o proves coincidirà amb la data fixada per la coordinació de la titulació per a la realització de l'examen final/segon examen parcial del sistema d'avaluació continuada. Aquesta data és obligatòria i no és possible establir excepcions personals. Tampoc és possible fragmentar les proves, realitzant-les en dies diferents.

Examen de recuperació d'avaluació única:

L'estudiant que suspengui l'assignatura (és a dir, que hagi obtingut una nota inferior a 5 sobre 10) pot presentar-se a la recuperació, d'acord amb les condicions següents:

- Per participar a l'examen de recuperació, l'estudiant s'ha d'haver presentat obligatòriament a las proves d'avaluació única, i ha d'haver obtingut una qualificació final igual o superior a 2,5 (sobre 10).
- La data, els continguts i la tipologia de l'examen de reavaluació seran els mateixos que els fixats per a la recuperació de l'alumnat d'avaluació continuada.

4. No hi haurà la possibilitat de que, per ampliar la nota final dels exàmens, els estudiants realitzin algun treball o exercici.

5. En cas que l'estudiant realitzi qualsevol irregularitat que pugui conduir a una variació de la qualificació d'un acte d'avaluació (p.e. còpia, plagi), es qualificarà amb 0 aquest acte d'avaluació, amb independència del procés disciplinari que s'hi pugui instruir.

Bibliografia

S'ofereixen a continuació, a títol exemplificatiu, referències d'obres de dret intern; internacional i europeu que es consideren rellevants. També s'incorpora un apartat de webgrafia.

I. Dret Intern ambiental

- ALONSO GARCÍA, Enrique. y LOZANO CUTANDA, Blanca. (Dir.), Diccionario de Derecho Ambiental, Iustel, Madrid, 2006.
- ALONSO GARCIA, Enrique, ORTEGA ALVAREZ Luis. Tratado de derecho ambiental, Tirant lo Blanch, 2013
- ARANA García, Estanislao; Torres López, María Asunción, Derecho Ambiental.3ed. Tecnos 2018
- AUDIVERT ARAU, Rafael., Régimen jurídico de la etiqueta ecológica, Cedecs, Barcelona, 1996
- BETANCOR RODRÍGUEZ, Andres., Derecho Ambiental, la Ley, 2014.
- CAMPINS ERITJA, Mar. et al (PONT CASTEJON, Isabel).,Environmental Law in Spain, Kluwer Law, 2nd ed. 2014-
- CASADO CASADO, Lucía. i FUENTES i GASÓ, Josep Ramon., Medi ambient i ens locals, Cedecs, Barcelona, 2008-
- CASADO CASADO, Lucía. i PONT CASTEJÓN, Isabel., "La elasticidad de las competencias normativas en materia ambiental: querer es poder", a El derecho administrativo en el umbral del siglo XXI:homenaje al profesor Dr. D. Ramón Martín Mateo, Madrid, 2000.
- ESTEVE PARDO, José., Derecho de Medio Ambiente, Marcial Pons, 4a .Ed. 2017
- FERNANDEZ de GATTA, Dionisio, Sistema jurídico Adiministrativo de protección del medio ambiente, Editorial: Ratio Legis, 9ª ed 2020
- LAVILLA ROVIRA, Juan Jose., MENÉNDEZ ARIAS, Maria José., (coord.) (PONT CASTEJON), Todo sobre el Medio Ambiente , Praxis, Barcelona, 1996.
- LOPEZ RAMON, Fernando coord (et al. Post 2021) (coord), Observatorio de Políticas Ambientales (edición anual).
- LOZANO CUTANDA, Blanca., Derecho Ambiental Administrativo, 11ª ed. LA LEY, Madrid, 2011.
- LOZANO CUTANDA, Blanca. (Directora), LAGO CANDEIRA, Alejandro. y LÓPEZ ÁLVAREZ, Luis Felipe., Tratado de Derecho Ambiental, Ediciones CEF, Madrid, 2014.
- LOZANO CUTANDA, Blanca., y ALLI TURRILLAS, Juan Cruz., Administración y Legislación Ambiental,

Dykinson, Madrid, 11 ed. 2020

- Martín Mateo, Ramón., Tratado de Derecho Ambiental, Trivium, Madrid, 4 Vols; MARTÍN MATEO, Ramón., Manual de Derecho Ambiental, Aranzadi, Navarra, 3a. Ed. 2005
- NIETO MORENO, Juan Emilio., Elementos estructurales de la evaluación ambiental de planes y programas, Aranzadi, 2011.
- ORTEGA ÁLVAREZ, Luis., ALONSO GARCÍA, Consuelo y VICENTE MARTÍNEZ, Rosario de., Tratado de Derecho Ambiental, Tirant lo Blanch, Valencia, 2013
- PONS CÀNOVAS, Ferran., "Intervención pública en la actividad privada para la protección ambiental. Limitaciones a los derechos de propiedad y de libertad de empresa", a Diccionario de Derecho Ambiental, Enrique Alonso García y Blanca Lozano Cutanda (Directors), Iustel, Madrid, 2006. pp. 778 a 789.
- PONS CÀNOVAS, Ferran., "Puertos, urbanismo y medio ambiente", a Obras públicas, urbanismo y medio ambiente, Fernando López Ramón y Víctor Escartín Escudé (Coords.), Marcial Pons, 2013.
- PONT CASTEJÓN, Isabel., "El procedimiento administrativo de autorización de vertidos a aguas continentales ante el reto de una Administración hidráulica eficaz", a Revista Aranzadi de derecho ambiental, núm. 5, 2004, pp. 15 a 36.
- PONT CASTEJÓN, Isabel. "Un nuevo reto en materia competencial: Estado y Comunidades Autónomas ante las exigencias del Protocolo de Kyoto", a Los retos de la aplicación del protocolo de Kyoto en España y Canadá, Mar Campins Eritja (Coord.), 2005.
- PONT CASTEJÓN, I., "Medio Ambiente" a Derecho Administrativo Práctico, Tirant lo Blanch, Valencia, 1997, pp. 303-331.
- PONT CASTEJÓN, Isabel. i CAMPINS ERITJA, Mar., (Coord.), Perspectives de Dret Comunitari Ambiental, Servei de Publicacions de la Universitat Autònoma de Barcelona, Bellaterra, 1997.
- CAMPINS, M; CASADO, L; NIETO, J.E; PIGRAU, A; PONT, I; Environmental Law in Spain, WolterKluwers-kluwer Law International, The Netherlands, 2014
- TORRES LÓPEZ, María Asunción. y ARANA GARCÍA, Estanislao. (Directors), Derecho Ambiental, Tecnos, Madrid, 3a.ed 2018

II) Dret Internacional i Europeu del Medi Ambient

- BIRNIE, P.W.-BOYLE, A.E., REDGWELL, C., International Law and Environment, 3a ed. Oxford University Press, 2009. (updated -Fourth Edition- in 2021)
- BROWN WEISS, E. (Edited), Environmental Challenge and International Law, The United Nations University Press, 1992.; International Environmental Law, Second Edition (Casebook) 2nd Edition, 2006
- CLÉMENT, Marc. Droit européen de l'environnement. Jurisprudence commentée, ed, Larcié, 4ème édition 2021
- DE SADELEER Nicolas. EU environmental law and the internal market. Oxford: Oxford University Press, 2014
- FAJARDO, Teresa. La política exterior de la Unión Europea en materia ambiental, Tecnos, 2005
- JANS, Jan ; Hans H.B. Vedder; European Environmental Law, Europa law Publishing (Fourth Edition) 2012
- JUSTE RUIZ, J., CASTILLO DAUDÍ, M., la protección del medio ambiente en el ámbito internacional y en la Unión europea, Tirant lo Blanc, Valencia, 2014
- HAIGH, Nigel, EU Environmental Policy: Its journey to Centre Stage. 2016. Kingston, Suzanne; Heyvaert Veerle; Čavoški , Aleksandra - European Environmental Law, Cambridge University Press 2017
- KISS, Alexandre., SHELTON, Dinah., A Guide to International Environmental Law, Martinus Nijhoff Publishers, 2007
- KRAMER, Ludwig. EU Environmental Law, Sweet and Maxwell, 8th ed. 2016
- KRAMER, Ludwig Environmental Justice and European Union Law, Croatian Yearbook of European Law and Policy 16, , December 2020, https://www.researchgate.net/publication/348484000_Environmental_Justice_and_European_Union_Law
- LEE, Maria; EU Environmental Law, Governance and Decision-Making, 2nd Ed. 2014
- MACRORY (2014), Regulation, Enforcement and Governance of Environmental Law, 2nd edition Hart Publishing, Oxford
- MACRORY et al. (2004), Principles of European Environmental Law. Europa Law Publishing.
- SANDS, Philippe. PEEL Jacqueline, Principles of International Environmental Law, Cambridge University Press, 4d Ed., Manchester/N.Y., 2018 2nd Edition: https://www.academia.edu/37547219/Philippe_Sands_Principles_of_Int_Environmental_Law
- THORNTON, James; GOODMAN, Martin, CLIENT EARTH 2017. Scribe Publications (May 11, 2017)
- VAN CARLSTER, Geert, EU Environmental Law, Elgar European Law series, 2017

III) Webgrafia de caràcter general útil per al nostre curs.

Departament d'Acció Climàtica, Alimentació i Agenda Rural <http://agricultura.gencat.cat/ca/inici/>
Ministerio para la Transición Ecológica y Reto Demográfico <https://www.miteco.gob.es/es/>
Official website European Union http://europa.eu/index_en.htm
Training Package on Principles of EU Environmental Law
<http://ec.europa.eu/environment/legal/law/principles.htm>
Summaries of the European environmental and climate change legislation
<https://eur-lex.europa.eu/summary/chapter/20.html>
European Commission (Environment) : https://ec.europa.eu/environment/index_en.htm
EU Environmental Law Training Package. https://ec.europa.eu/environment/legal/law/training_package.htm
<https://ieep.eu/understanding-the-eu/manual-of-european-environmental-policy>
European Environment Agency <http://www.eea.europa.eu>
PNUMA (United Nations Program for Environment <https://www.unep.org/>
European Court of Human rights <http://hudoc.echr.coe.int>
Council of Europe. "Manual on human rights and the environment"; Council of Europe Publishing 2012,
http://www.echr.coe.int/LibraryDocs/DH_DEV_Manual_Environment_Eng.pdf
IEEP (Institut for European Environmental Policy) <https://ieep.eu/>
EEB (European Environmental Bureau) <https://eeb.org>

Programari

L'assignatura no exigeix un programari específic.

Llista d'idiomes

Nom	Grup	Idioma	Semestre	Torn
(TE) Teoria	1	Espanyol	segon quadrimestre	tarda